

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Rationem formalem vnitatis, quæ est passio entis, esse quid positivum,
probabilius sentiunt Alexander, Bonaventura & Scotus. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

cer enim numerum predicamenti quantitatis solum reperiri in rebus quantis: nam in alijs rebus non videtur esse alius numerus, quam per rationem nostram constituentem, & numerantem primam, secundam, & tertiam unitatem: & sic de alijs.

CAPVT II.

Rationem formalem unitatis, quæ est passio entis, esse quid positium, probabilius sentiunt Alexand. Bonau. & Scotus.

EGo vero probabilior esse cenfeo sententiam Alexandri prima parte quæst. 13. mem. primo & 2. Bonauenturæ in primum, distinctione 24. artic. 1. quæstione prima Scoti 4. metaph. quæstione quarta, qui docent, rationem formalem unitatis esse quid positium: tamen eam diuerso modo explicant. Alexander censet, esse conformationem effectus ad primam causam in genere efficientis: nam conformationem ad primam causam in genere causæ exemplaris, & quasi formalis, dicit esse veritatem, & in genere causæ finalis, esse bonitatem, quæ sunt duæ aliæ passionis entis. Ita docuit Alexand. in illo membro 2. Alij vero nullo modo explicant rationem unitatis, sed tantum affirmant, esse rationem aliquam positium.

Est autem hæc opinio meo iudicio expressa ab Aristotele 10. meta. cap. 5. ubi scribit in hæc verba: *Opponitur autem vnum, & multa multis modis, quorum vno, vnum & multitudo, ut indiuisibile, & diuisibile, quod enim aut diuisum, aut diuisibile est, multitudo quadam dicitur, quod vero indiuisibile, aut non diuisum, vnum.* Cum autem oppositionis quatuor sint modi, horum alius secundum priuationem dicitur, contraria erunt profecto, & neque ut contradictio, neque ut ea, quæ ad aliquid dicuntur. Quibus cum dicat, quatuor esse genera oppositionum, & ijs numeratis concludat unitatem & multitudinem esse contraria: quis negare audeat, solum opponi priuatiue, ut aduersarij contendunt?

Verum obijcies, etiam dixit Aristoteles opponi secundum priuationem, cum ait *horum alius secundum priuationem dicitur*. Hoc enim genus oppositionis non negauit inter vnum & multa, sicut negauit oppositionem contradictionem, & relationem. Respondeo primum, si eam oppositionem non negauit, saltem non asseruit, solum opponi secundum priuationem: sed cum addidit, *contraria erunt profecto*, quibus verbis enumerauit genus oppositionis contrariæ vnum ex quatuor, quæ esse dixit, expresse sensit opponi contrariæ. Quare si concedimus opponi priuatiue, ita id debemus asserere ut non negemus etiam opponi contrariæ.

Nam quod ait Auerroes in illum locum, ideo Aristotelem dixisse opponi contrariæ, quia ad hanc oppositionem reducit priuatiua, quæ proprie vnum & multa opponuntur, commentitium est. Si enim vnum & multa proprie opponerentur priuatiue, & nullo modo contrariæ, etiam si oppositio contraria ad priuatiuam reducatur, non debebat Aristot. ex quatuor generibus oppositionis, quæ eo loco proposuit, eligere illud, quod proprie unitati & multitudini non conueniebat: & illud magis asseruenter ipsi tribuere: siquidem non satis constaret ex verbis citatis, Aristotelem oppositionem priuatiuam unitati & multitudini assignasse. Quare Sanctus Thomas in eum locum

docet, sententiam esse Aristotelis vnum, & multa opponi contrariæ, cum id verba illius diserte indicent, ideo autem cum præmississe illa verba, *horum alius secundum priuationem*, non ut aliteret vnum & multa opponi priuatiue, sed quia oppositio secundum priuationem, est radix oppositionis secundum contrarietatem: quod an verum sit nostra parum refert: hoc nobis in præsentia sufficiat, ex mente Sancti Thomæ ibidem, vnum & multa iuxta Aristotelis sensum eo loco, opponi contrariæ, quatenus ut diuisum & indiuisum esse dicuntur.

Deinde respondeo his verbis, *horum alius secundum priuationem dicitur*, non asseruisse Aristotelem vnum & multa opponi priuatiue, sed enumerasse vnum genus oppositionis ex quatuor quæ dixit esse, & illud reliquisse tanquam minime conueniens unitati & multitudini, deinde antequam enumeraret reliqua, affirmauit opponi contrariæ, illis verbis, *Contraria erunt profecto*. Tandem recenset alia duo genera, & aperte fatetur, unitati, & multitudini ea non conuenire.

Hanc vero expositionem colligo ex sequentibus verbis, quæ talia sunt: *Dicitur autem ex contrariis ipsum vnum, & significatur ex diuisibili indiuisibile, eo quod magis multitudo & indiuisibile sensibile est.* Quasi dicat, ideo vnum significatur negatione oppositi, cum dicitur indiuisibile, etiam si opponatur illi contrariæ, quia multitudo magis sensibilibus, & nota est, & quia ut ait paulo inferius, simplicia & prima, qualis est unitas, melius negatione significamus, cum tamen eorum ratio sit polita quam etiam rationem reddit Alexander loco citato. Quod ex sententia Aristotelis vnum & multa priuatiue opponerentur, frustra illi objectioni occurrisset. Si enim unitas in negatione formaliter existit, aut in priuatione, quid mirum si nomine negatio significetur.

Difficile tamen videtur, quod initio capituli dixit Aristot. his verbis: *Opponitur autem vnum, & multa multis modis, quorum vno vnum, & multitudo, ut indiuisibile & diuisibile, quod enim aut diuisum, aut diuisibile est, multitudo quadam dicitur, quod vero indiuisibile, aut non indiuisum, vnum.* Cum autem oppositionum quatuor sint genera, & cetera, quæ supra retinimus, quibus verbis videtur Arist. docere, vnum & multa non solum contrariæ, nec priuatiue tantum, sed alijs quoque modis opponi, cum si duobus illis, priuatiue scilicet, & contrariæ solum opposita essent non multis, sed duobus tantum modis opponeretur.

Huius difficultatis vix apud Aristotelem interpres aliquam inuenies factam mentionem, ut ait Sanctus Thomas in eum locum eam leuiter insinauerit. Sensus igitur est, vnum & multa opponi quidem multis modis, non quidem multis oppositionum generibus, quatenus considerantur, ut diuisum & indiuisum, sic enim sola contrarietatis oppositione dixit opponi, sed multis modis, quibus vnum & multa vniuersimodis sunt. Vnus autem est, quo significantur, ut sunt vnum & multitudo, & hoc indicauit, cum diuisum & indiuisum, & hoc indicauit, cum diuisum & indiuisum, hoc est, ex varijs modis, quibus capiuntur unitas & multitudo, est, quatenus significatur, ut diuisum & indiuisum, sunt enim alij modi, quibus vnum & multa

In quo differant qui hanc sententiam sequuntur.

Prebatur auctoritate Aristot.

4.

Obiect. sumpta ex verbis Aristot.

Prior solut.

5.

Interpretatio Auerro. alenatur.

S. Tho.

vsuari solent, quos enumerat statim eodem capite his verbis. Ita vnus, quidem est (quemadmodum & in diuisione contrariorum descriptum) idem, simile, & aquale, multitudinis vero, diuersum, dissimile, & inaequale est, de quibus statim differet, & varias acceptiones illorum affert.

Verum enim vero, si Aristoteles verbis allegatis vellet significare, vnum & multa opposita esse multis modis oppositionis, etiam vt significatur, sicut diuisum & indiuisum, hoc non obstar, quo minus non opponerentur contrarie, vt nos contendimus; imo sequeretur, non solum oppositi priuatiue, vt aduersarij defendunt. Et hæc satis de testimonio Arist. quod iussit omnium quæ afferri possunt, nobis esse debet.

Sed ratione probatur, primum quidem argumento ad hominem. Si enim verum est, vt Sanctus Thomas fatetur locis citatis, vnitatem, quæ est principium numeri in prædicamentis quantitatis, significare aliquid positium formaliter, quod alio modo explicari nequit, quam quod sit principium numeri, cur ergo vnitatis, quam vocant transcendentalem, quæ non solum in rebus quantis, sed in alijs etiam reperitur, non erit formaliter quid positium, quod principium multitudinis esse dicatur. Quod si respondeas, vnitatem numeri, qui est in prædicamento quantitatis, supra substantiam addere aliquid positium re ipsa distinctum, scilicet quantitatem corporis continuam, supra illam tamen nihil positium addere, sed solum negationem diuisionis, & ita, quod ad hoc spectat, eandem esse rationem vtriusque vnitatis, sequitur magnum absurdum, nempe numerum de prædicamento quantitatis formaliter, non nisi priuationibus consistere, quod vero vnitatis numeri qui collocatur in prædicamento, sit in quantitate continua, parum refert, quantitas enim continua non est ratio formalis vnitatis, sed materiale subiectum, alioquin vna species quantitatis secundum rationem formalem scilicet secundum continuitatem, componeret aliam nempe numerum: vnitatis vero consideratur à Mathematico abstracta à quauis materia, & à quantitate corporis: ergo quamuis vnitatis negatione commodius à nobis explicetur propter rationem superius assignatam, eius tamen formalis ratio est quid positium, quod explicari potest per principium multitudinis.

Deinde probari potest: quoniam omnis negatio, quæ est in subiecto nascitur ex aliquo fundamento positio, vt patet inductione: illud ergo formale positium, quod consequitur negatio diuisionis, erit formalis ratio vnitatis: namque, vt sequenti capite dicemus, ens vt ens, vel esse, significatur extra numerum singularem, & pluralem, abstrahitur ab vno & à pluribus: ergo vt ei coniungatur negatio diuisionis, aliquid etiam positium ei accedere debet: alioquin non magis ei conueniret negatio diuisionis, quam ipsa diuisio, & multitudo.

Postremo, si vnitatis est priuatio, aut negatio non potest esse alterius, quam multitudinis: ac proinde prior debet esse multitudo, quam vnitatis: quia prior est natus, quam priuatio: consequens autem est absurdum, quia vnitatis potius est principium multitudinis. Respondent aliqui, vnitatem formaliter consistere in negatione

multitudinis, non formaliter acceptæ, sed pro fundamento: fundamentum autem multitudinis dicunt esse hæc & illam entitatem. Verum hæc solutio friuola est: nam vnitatis non priuat hæc, & illa entitate: alioqui vnitatis, quæ est in Petro, & Ioanne, esset negatio entitatis ipsius Petri, & Ioannis, quæ est multitudo pro fundamento. Dicunt, non esse priuationem entitatum secundum rationem entis, sed secundum rationem huius, & illius simul. Verum hoc nihil aliud est, quam asserere, vnitatem esse priuationem huius & illius entitatis, quatenus diuisæ & plures sunt: & ita secundum illam rationem vnitatis erit priuatio multitudinis formaliter; ac proinde multitudo erit prior, quod tanquam absurdum supra inferebamus. Porro autem negationem diuisionis, & multitudinis idem esse; quia multitudo, & diuisio formaliter idem sunt, sequenti disp. patebit.

CAPVT III.

Respondetur fundamento prioris sententiæ.

Ad rationem prioris sententiæ Respondeo, cogitari quidem posse rationem entis præcisa aliqua ratione positua, etiam si non intelligatur ratio vnitatis, aut pluralitatis. Ita enim vnitatis & bonitas sunt passionis entis, vt ens sine illis possit intellectu apprehendi, etiam si cum illis reciprocetur. Quinimo aliter ponitur bonitas passio entis, quam vnitatis: hæc enim sola non reciprocatur cum ente, sed vnitatis vel pluralitatis: bonitas autem sola cum ente conuertitur, & illius passio esse dicitur. Intelligitur autem ratio entis non intellecta vnitatis, nec pluralitate, quoties concipimus ipsum ens, neque in numero plurali nec in singulari, vt significatur verbo infinitiuo, *Esse*: quod si ens alijs nominibus, aut verbis significatur, non potest cogitari, nisi aut sub vnitatis, aut sub multitudine; non ideo est, quia ratio vnitatis sit negatio; nam licet ita esset, posset sine negatione apprehendi, sed quia nomina per numerum singularem, & pluralem disposita sunt, vt significant ens tanquam vnum, vel tanquam multa. Quare idem argumentum contra priorem sententiam confici posset, & eodem modo soluendum esset, nempe quacumque negatione præcisa semper quodlibet ens apprehendi, vt vnum, & singulare, ac proinde rationem vnitatis, non posse in negatione constitui.

DISPUTATIO CXXXIX.

An nomina numeralia significant aliquid positium in Deo.

Due Scholasticorum sententiæ. c. 1.

Nomina numerorum in Deo significare aliquid positium supra singulas vnitates, vtrius opinio est. 2.

Soluitur ratio secunda sententiæ. cap. 3.

CAPVT I.

Due Scholasticorum sententiæ.

EX superiori disputatione non obscure colligi videtur, quid in præsentī dicendum sit, sed quia varie etiam in hac re Scholastici senserunt, eorum placita recensere opere præsum erit.

Magister